

ساماندهی نیروهای شرکتی، مطالبه‌ای همگانی است

کارگران ارکان ثالث نفت و گاز سال‌هاست از تبعیض گسترده و دستمزد ناکافی رنج می‌برند و حذف پیمانکاران را تنها راه برقراری عدالت می‌دانند

«سال‌ها ما را به تصویب طرح ساماندهی دلخوش کردند؛ طرحی که قرار بود با حذف پیمانکاران و تبدیل وضعیت نیروها، هم امنیت شغلی ما را بیشتر کند و هم باعث عدالت در پرداختی‌ها شود. اما این طرح با گذشت حدود ۴ سال هنوز به نتیجه نرسیده است.»

«حذف پیمانکار» یک مطالبه عمومی و همگانی است؛ هفدهم اردیبهشت سال جاری، کارگران ارکان ثالث نفت مقابل وزارت نفت تجمع کردند. این کارگران که طرف قرارداد با شرکت‌های مختلف هستند و در مناطق عملیاتی متفاوت مشغول به کار، از محل کار و سکونت خود دسته جمعی به تهران آمدند و مقابل وزارت نفت در خیابان حافظ تهران، تجمع اعتراضی ترتیب دادند. این کارگران که بیش از سه سال است در انتظار اجرای ساماندهی و حذف شرکت‌های واسطه هستند، در اعتراض دسته جمعی خود در تهران اعلام کردند: «مدام وعده و وعید شنیدیم اما پیمانکاران جای پایشان قرص تر و محکم‌تر شد! به گفته این کارگران، حذف پیمانکار یک مطالبه جمعی کلیدی است که سال‌هاست بی‌جواب مانده است. آن‌ها از رئیس‌جمهور و شخص وزیر نفت درخواست کردند با حذف پیمانکاران، موجبات برقراری عدالت را فراهم کنند.»

باید پیمانکاران بروند

اما چرا حذف پیمانکاران به جایی نمی‌رسد؛ «حشمت‌الله سلیمانی» فعال صنفی کارگران ارکان ثالث نفت و گاز؛ پارس جنوبی در پاسخ به این سؤال به آتی‌نو گفت: «به نظر می‌رسد جای پای پیمانکاران محکم است و طرفدارانی دارند؛ مجلس قبل تلاش کرد طرح ساماندهی و تبدیل وضعیت نیروهای شرکتی را به سرانجامی برساند، اما برخی مدیران در سازمان اداری و استخدامی دولت قبل با این طرح به بهانه اینکه دولت فربه می‌شود، مخالف بودند. این در حالی است که با حذف واسطه‌ها و اتصال مستقیم کارگران به بدنه دولت، هزینه‌های دولت کاهش می‌یابد؛ چرا که بخش قابل توجهی از هزینه‌های پرداختی، سود شرکت‌های پیمانکاری است که به جیب مدیران این شرکت‌ها سرازیر می‌شود.»

این فعال صنفی با اشاره به رفت و برگشت‌های فراوان طرح ساماندهی میان مجلس و شورای نگهبان در سال‌های گذشته، با تأکید بر اینکه عدالت در پرداخت و رفع تبعیض هیچ راه دیگری جز حذف کامل شرکت‌های واسطه ندارد؛ افزود: «در حال حاضر به نظر می‌رسد سازمان اداری و استخدامی و مدیران دولت از جمله معاون اول رئیس‌جمهور با ساماندهی موافقت؛ یک مدت زمزمه‌هایی مبنی بر اینکه قرار است پرداخت مستقیم بدون حذف شرکت‌های پیمانکاری» اجرایی شود شنیده می‌شد که خوشبختانه در نشست‌های نمایندگان مجلس و مدیران دولت بر این شیوه اجرا که مورد مخالفت کارگران و جامعه هدف قرار گرفته بود، خط بطلان کشیده شد.»

سلیمانی به عنوان یک فعال صنفی که سال‌هاست پیگیر تصویب ساماندهی و تبدیل وضعیت نیروهای شرکتی و ارکان ثالث در زیرمجموعه‌های دولت و به خصوص در وزارت نفت است، از انتظار حدود یک میلیون کارگر شرکتی و ارکان ثالث مشمول ساماندهی در سراسر کشور و امیدواری آن‌ها برای عمل به وعده‌ها خبر داد و تأکید کرد: «انتظار داریم خیلی زود کار به سرانجام برسد؛ کارگران شرکتی که معمولاً کار اصلی را در پروژه‌های زیرمجموعه دولت برعهده دارند، سال‌های مدید است که در رنج تبعیض و بی‌عدالتی به سر می‌برند؛ تبعیض همه‌جاست، شاید باورزان نشود اما حتی در سرویس‌های رفت و برگشت، در کمپ‌های استراحت و غذاخوری و حتی در کیفیت غذایی که به پرسنل می‌دهند، تبعیض دیده می‌شود؛ همه امکانات و رفاهیات برای رسمی‌ها و قراردادی‌هاست و کارگران ارکان ثالث از بی‌کیفیت‌ترین و نازل‌ترین سطح خدمات رفاهی و انگیزشی بهره‌مند هستند.»

به نظر می‌رسد بعد از سال‌ها رفت و برگشت ساماندهی و ابراد گرفتن به آن، حالا کار به یک نقطه عطف حساس رسیده است؛ در هفته‌های گذشته کارگران شرکتی نهادهای مشمول از جمله در وزارت نفت و وزارت نیرو، به احتمال «پرداخت مستقیم بدون حذف پیمانکاران» اعتراض کردند و حالا نمایندگان مجلس و مدیران دولت می‌گویند که بر سر کلیات ساماندهی، که شامل حذف پیمانکاران و قرارداد مستقیم شدن کارگران است، توافق کلی حاصل شده است.

▲ کارگران شرکتی نفت و گاز پس از سال‌ها تبعیض و انتظار، خواستار حذف پیمانکاران شدند

ما از دولت و مجلس می‌شنویم که پیمانکاران در نهادهای دولتی، عمومی و خصولتی حذف می‌شوند، اما هنوز به جایی نرسیده‌ایم. مهم‌ترین خواسته ما، حذف پیمانکاران و برقراری عدالت با قطع دست‌های واسطه است و برای پیگیری همین مطالبه، بارها دست به اعتراض صنفی زده‌ایم.

اعتراضات کارگران ارکان ثالث

شانزدهم مرداد، کارگران ارکان ثالث نفت و گاز گچساران برای چندمین بار در هفته‌های اخیر، تجمع صنفی ترتیب دادند؛ آن‌ها می‌گویند: «فقط با حذف پیمانکاران و عقد قرارداد مستقیم با کارگران ارکان ثالث، عدالت برقرار می‌شود. ما بیش از چهار سال است که در انتظار ساماندهی و قطع شدن دست‌های واسطه هستیم.»

این کارگران در هفته‌های قبل‌تر، از جمله پنجم شهریور و ۲۶ مردادماه نیز اعتراض صنفی برگزار کرده بودند. اما اعتراض کارگران ارکان ثالث نفت و گاز فقط به شرکت نفت و گاز گچساران محدود نمی‌شود. در ماه‌های اخیر، کارگرانی که در صنعت نفت و گاز در رتبه‌های پایین شغلی و طرف قرارداد شرکت‌های واسطه پیمانکاری هستند، بارها دست به اعتراض زدند. بد نیست نگاهی به چند نمونه از مهم‌ترین این اعتراضات و خواسته‌های کارگران بیندازیم:

یکی از این اعتراضات صنفی، دوشنبه ۳ شهریور ۱۴۰۴ اتفاق افتاد؛ زمانی که کارگران شرکتی حراست میدان نفتی یادآوران در اعتراض به وضعیت شغلی خود، مقابل استانداری خوزستان تجمع کردند.

یکی از این کارگران که نام کوچکش «علی» است، اما برای جلوگیری از تعدیل احتمالی و بیکاری در آینده نمی‌خواهد نام خانوادگی‌اش در این گزارش فاش شود، در مورد خواسته‌ها و مطالبات این اعتراض به آتی‌نو

«عدالت یعنی قطع دست‌های واسطه، این شعار اصلی کارگران ارکان ثالث نفت و گاز گچساران است، کارگرانی که ماه‌هاست در انتظار حذف کامل پیمانکاران و انعقاد قرارداد مستقیم هستند.» یکی از کارگران ارکان ثالث یا همان شرکتی نفت و گاز گچساران با بیان این مطلب به آتی‌نو گفت: «ما امنیت شغلی نداریم، دستمزدمان با توجه به شغل سختی که داریم ناکافی است و همیشه در بیم آینده‌ای نامعلوم به سر می‌بریم؛ ما از تبعیض خسته شده‌ایم...»

درد دل‌های یک کارگر

این کارگر که در اعتراضات هفته‌های اخیر به همراه همکارانش شرکت کرده، کارگران ارکان ثالث نفت و گاز را تحت فشار پیمانکاران و قربانی تبعیض گسترده و سازمان یافته توصیف می‌کند و در ارتباط با این تبعیض آزردهنده می‌گوید: «تبعیض در همه مولفه‌های مزدی و شغلی حاکم است حتی در بیمه تکمیلی و هزینه‌های آن!»

این کارگر که بیش از چهار سال است به عنوان کارگر ارکان ثالث در زیرمجموعه‌های نفت و گاز کشور مشغول به کار است، ادامه می‌دهد: «در نفت و گاز، نظام سلسله مراتبی حاکم است. حقوق رسمی‌هایی بیش از قراردادی‌ها و قراردادی‌ها بیش از شرکتی‌ها و کارگران ارکان ثالث است. مبلغ مزایای مزدی مثل پاداش‌های مناسبتی و اعیاد نیز برای رسمی‌ها و قراردادی‌ها بیش از شرکتی‌هاست. حتی مبلغی که آن‌ها ماهانه برای بیمه تکمیلی می‌پردازند، کمتر است و خدماتی که می‌گیرند، بیشتر. در واقع گویا ما شهروند درجه دو که نه، شهروند درجه سه هستیم!»

به گفته این کارگر، تمام امید کارگران ارکان ثالث نفت و گاز، به تصویب طرح ساماندهی و حذف پیمانکاران است؛ هرچند تأکید می‌کند: بیش از چهار سال است

نوشین مقدم‌بنا

روزنامه نگار

یادداشت
O P I N I O N

اکبر شوکت

فعال صنفی کارگران ساختمانی

بیمه کارگران ساختمانی؛ الزامی چالش برانگیز

بیمه کارگران ساختمانی یک دغدغه پایدار چندین ساله است. سال‌هاست که تأمین منابع برای بیمه ساختمانی‌ها با موانع ساختاری بسیاری روبه‌روست و سازمان تأمین اجتماعی به رغم تمایل برای حل معضل، دستش به جایی بند نیست. از یک سو، کارفرمایان فرارهای بیمه‌ای دارند و با هر روشی از پرداخت سهم بیمه عوارض ساختمان سر باز می‌زنند، از سوی دیگر، شهرداری‌ها تعامل شفاف مالی با تأمین اجتماعی برقرار نمی‌کنند و سهم این صندوق از عوارض پروانه‌های ساخت و ساز را نمی‌پردازند. از همه این‌ها گذشته، قوانین و بخشنامه‌ها با بستن دست و پای تأمین اجتماعی، سد راه شده‌اند و سهم بیمه کارگران ساختمانی از عوارض ساخت، به اندازه کافی مطلوب نیست. کنترل درست منابع و مصارف، پایداری نهادهای حمله‌شهرداری به قانون درباره سهم قانونی بیمه کارگران ساختمانی و شناسایی کارگران واقعی و ذی‌حق، چالش‌های اصلی تأمین اجتماعی برای گسترش پوشش بیمه‌ای این کارگران است. به منظور همگرایی میان شهرداری، سازمان تأمین اجتماعی، سازمان نظام مهندسی، تشکیل کارفرمایی حوزه ساختمانی و تشکل‌های کارگری و همچنین برای ممانعت از تخلفات احتمالی، ایجاد کارگروه‌هایی پیش‌بینی شده است که در سه سطح شهرستان، استان و ملی منابع و مصارف بیمه کارگران ساختمانی را رصد کرده و پرهام مینا، سهمیه‌بندی بیمه و سیاست‌گذاری انجام می‌دهند. در این کارگروه منابع و مصارف بیمه‌ای شناسایی می‌شود. مشکل اساسی این است که عوارض برخی از پروانه‌های ساختمانی که باید به سازمان تأمین اجتماعی واریز می‌شد، به دلیل عدم شفافیت پرداخت نشده و برخی از پروانه‌ها اصلاً گزارش هم نمی‌شدند؛ در نتیجه، تأمین اجتماعی منابع کافی برای بیمه کردن کارگران ساختمانی در اختیار نداشت. در عین حال، نباید هیچ استثنایی با عدم شفافیت در تأمین منابع بیمه کارگران ساختمانی مواجه باشد. این منابع با نظارت کارگروه‌ها باید واریز شود و اختیاراتی هم به این کارگروه داده می‌شود تا اگر منابع مازاد به وجود آمد، به تعداد کارگران بیمه‌شده اضافه شود. گفتنی است، شهرداری‌ها در واریز منابع قانونی به صندوق تأمین اجتماعی تعلل می‌کنند. اگر منابع پیش‌بینی شده در قانون از محل عوارض پروانه‌های ساختمانی به تأمین اجتماعی پرداخت شود، نقدینگی کافی برای بیمه کردن تمام کارگران ساختمانی که سال‌هاست در صف بیمه به انتظار ایستاده‌اند، فراهم می‌آید. قانون بیمه کارگران ساختمانی تأکید دارد که همه کارگران باید بدون استثنا از پوشش بیمه و حمایت‌های اجتماعی برخوردار باشند، اما مدت‌ها بر سر میزان منابع و شیوه‌های تأمین آن، چالش جدی وجود داشت. ماده (۱) قانون بیمه کارگران ساختمانی می‌گوید: «تمامی کارگران ساختمانی فعال در مراحل مختلف پروژه ساخت و ساز با ثبت نام و دریافت کد ملی از سازمان تأمین اجتماعی بیمه خواهند شد.» این ماده تبصره‌ای دارد که در آن تأکید شده است: «کارگران تا زمان تحت پوشش قرار گرفتن، مشمول قانون بیمه اجباری هستند و در صورت دارا بودن شرایط، از مزایای آن بهره‌مند خواهند شد.»

شرکت‌های واسطه حذف می‌شوند

ساماندهی است. کارگران امیدوارند با اجرایی شدن این طرح، دست کم از تبعیض سیستماتیک رهایی یابند و قرارداد مستقیم، امنیت شغلی و حقوق برابر برایشان تضمین شود. «محمد رضا»، یکی از کارگران ارکان ثالث شاغل در انبار نفت شهید رجایی، در گفت‌وگو با ما توضیح داد: «شاید حقوق ما خیلی افزایش پیدا نکند، اما خیالمان از آینده راحت می‌شود. با این کار سخت و دشوار، ظلم است که قرارداد مستقیم نداشته باشیم و هر سال زیر دست یک پیمانکار جدید قرار گیریم.» او ادامه داد: «بوی نفت از دست و صورت ما نمی‌رود، شب‌ها هم همراه با ماست؛ ریه‌ها و اندام‌هایمان پر از آلودگی‌های نفت و سوخت است. ما سخت‌ترین کارها را با کمترین حقوق انجام می‌دهیم و کمترین انتظارمان این است که دولت و مجلس برای قراردادهای ما فکری کنند، ترس از بیکاری را رفع کنند و به این تبعیض دردناک پایان دهند.» اگر موانع غیرقابل پیش‌بینی دیگری ایجاد نشود، به نظر می‌رسد حذف شرکت‌های واسطه به عنوان یک اصل کلی پذیرفته شده و مسیر برای قرارداد مستقیم نیروهای شرکتی هموار شده است؛ اقدامی که می‌تواند نقطه عطفی در مطالبه عدالت شغلی برای میلیون‌ها کارگر ارکان ثالث باشد.

روز چهارشنبه دوازدهم شهریورماه، نشست‌های مهمی درباره ساماندهی نیروهای شرکتی در مجمع تشخیص مصلحت نظام و دفتر معاون اول رئیس‌جمهور برگزار شد. «احمد فاطمی» نماینده بابل در مجلس در ویدئویی که برای کارگران ارسال کرد، اعلام کرد که خروجی این جلسات مثبت بوده و سناریوی دوم که شامل باقی ماندن شرکت‌های واسطه و پرداخت مستقیم از سوی شرکت‌های اجرایی بود، برای همیشه از دستور کار خارج شد. به گفته فاطمی، این سناریو مورد قبول کارگران و نمایندگان نبود و ادامه آن به معنای بازگشت به نقطه صفر و ادامه تبعیض و بی‌عدالتی برای نیروهای شرکتی بود. فاطمی تأکید کرد: «تمرکز ما بر سناریوی اول است؛ یعنی حذف شرکت‌های واسطه و انعقاد قرارداد معین با نیروی شرکتی شاغل در دستگاه‌های اجرایی کشور. هم‌اکنون سازوکارهای اجرایی این طرح در دست بررسی است و امید داریم به زودی به مرحله اجرا برسد.» همزمان، «رحمت‌الله نوروزی» نماینده علی‌آباد کتول در مصاحبه‌ای تلویزیونی گفت: «کارکنانی که دارای مدرک دیپلم و بالاتر هستند، تحت عنوان قرارداد معین و افراد دارای مدارک زیر دیپلم با قرارداد کارگری به صورت مستقیم جذب سازمان خواهند شد.» این تصمیم، گامی مهم در جهت امنیت شغلی و کاهش تبعیض مزدی برای کارگران شرکتی تلقی می‌شود و نشان‌دهنده عزم دولت و مجلس برای به نتیجه رساندن

